

Granskning av likvärdig skola

Rapport

Växjö kommun

KPMG AB

2022-04-08

Antal sidor 29

Växjö kommun
Granskning av likvärdig skola

2022-04-08

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	2
2	Bakgrund	3
2.1	Syfte, revisionsfråga och avgränsning	3
2.2	Revisionskriterier	4
2.3	Metod	4
3	Om likvärdighet	4
4	Resultat av granskningen	5
4.1	Resurser	8
4.2	Undervisning för elever med utländsk bakgrund	12
4.3	Särskilt stöd	16
4.4	Lärare	21
4.5	Systematiskt kvalitetsarbete	26
4.6	Sammanfattande bedömning och rekommendationer	28

1 Sammanfattning

Vi har av Växjö kommuns revisorer fått i uppdrag att granska likvärdigheten i skolväsendet i kommunen. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2021.

Vi bedömer att grundskolenheterna inte fullt ut har förutsättningar att erbjuda likvärdig utbildning. Ställningstagandet grundar sig på att tillgången till legitimerad och behörig lärarpersonal varierar betydligt mellan skolenheterna, att svenska som andraspråk inte bedrivs likvärdigt vid kommunens skolor och att alla elever i behov av särskilt stöd inte får det och att orsaken bedöms vara respektive skolenhets förutsättningar.

Vi bedömer dock att huvudmannen under de senaste åren har haft ett tydligt fokus på uppdraget att erbjuda en likvärdig utbildning för kommunens grundskoleelever. Utmaningar inom en rad områden, från resursfördelningssystem till undervisning i svenska som andraspråk har analyserats eller håller på att analyseras. Om resurstilldelningen generellt inte motsvarar skolenheternas behov kan emellertid en justering av resursfördelningsmodellen inte lösa problemet. Åtgärder för att stärka förutsättningar för likvärdig skola har också vidtagits bland annat genom organisationsförändringar på huvudmannanivå. Att elevhälsan och insatser för nyanlända och elever med annat modersmål än svenska organiseras centralt samt att särskilt stöd för elever med extraordinära stödbehov möts med centrala insatser, till exempel central särskild undervisningsgrupp, bedömer vi stärker likvärdig utbildning.

Vi bedömer att utbildningsnämnden bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete i enlighet med skollagens skrivning om kontinuerlig planering, uppföljning och utveckling av utbildningen och där likvärdigheten mellan skolenheterna finns med som ett tydligt tema.

Vi bedömer att utbildningsnämnden genom riktade och kraftfulla insatser bör vidta åtgärder för att tillförsäkra eleverna i kommunens grundskolor en likvärdig utbildning. (1 kap. 9 § SkoL) Vi rekommenderar därför utbildningsnämnden att

- följa upp orsakerna till att andelen elever som läser modersmål är lägre i Växjö kommun än riket och vidta åtgärder om brister identifieras. (10 kap. 7 § SkoL)
- säkerställa att alla elever vid samtliga kommunala skolenheter får det särskilda stöd som eleven behöver. (3 kap. 7 § 3 st. och 10 § SkoL) Det är angeläget att omfattningen på platser i särskild undervisningsgrupp motsvarar behoven.
- följa upp undervisning i svenska som andraspråk och vidta åtgärder vid brister i kvalitet och likvärdighet. (5 kap. 14 § Skolförordningen 2011:185)
- verka för att tillgången på legitimerad och behörig personal är hög och likvärdig vid kommunens samtliga skolenheter. (2 kap 13 § 1 st. SkoL)

2 Bakgrund

Vi har av Växjö kommuns revisorer fått i uppdrag att granska likvärdigheten i skolväsendet i kommunen.

För att ge alla elever möjlighet att få en likvärdig undervisning så måste likvärdiga förutsättningar säkerställas. Alla elever ska få tillräcklig stimulans för att kunna uppnå hela sin personliga och begåvningsmässiga potential. Hänsyn ska tas till elevers olika behov och strävan ska vara att uppväga skillnader i elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen. Förutsättningarna kan påverkas av föräldrars utbildningsbakgrund eller om man är utrikesfödd. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2021.

Granskningen utgår från revisorernas bedömning av väsentlighet och risk.

2.1 Syfte, revisionsfråga och avgränsning

Syftet med granskningen är att översiktligt bedöma om den kommunala huvudmannens skolenheterna har förutsättningar att erbjuda likvärdig utbildning med utgångspunkt från nedanstående frågor.

Granskningen har besvarat följande revisionsfrågor:

- Hur ser de socioekonomiska bakgrundsfaktorerna: kön, utländsk bakgrund och andel föräldrar med eftergymnasial utbildning i grundskolan samt andel nyanlända i årskurs 9 ut för respektive kommunala och fristående skolenheter?
- Vilken grad av måluppfyllelse nås efter årskurs 9 vad gäller måtten: uppnått kunskapskraven i alla ämnen, behörighet till yrkesprogram och genomsnittligt meritvärde för samtliga kommunala och fristående enheter?
- Hur fördelas resurser till utbildning och vilken hänsyn tas till elevers förutsättningar och behov vid fördelning av resurser?
- Har elever med utländsk bakgrund tillgång till studiehandledning på modersmål, modersmålsundervisning och svenska som andraspråk?
- Vilka möjligheter att få särskilt stöd har elever som behöver det?
- Hur ser tillgången på legitimerade och behöriga lärare ut i kommunen?
- Hur ser tillgången på legitimerade och behöriga lärare ut vid respektive skolenhet?
- Vilket systematiskt kvalitetsarbete bedrivs för att elevers rätt till likvärdig utbildning ska tillförsäkras?

Granskningen avser utbildningsnämnden och omfattar grundskolan.

2.2 Revisionskriterier

Vi har bedömt om rutinerna uppfyller:

- kommunallagen (2017:725) 6 kap. 6 §,
- skollagen (2010:800) 1 kap. 4 och 9 §, och
- tillämpbara interna regelverk, policyer och beslut.

2.3 Metod

Granskningen har genomförts genom studier av Skolinspektionens beslut, skolenkäten, offentlig statistik, interna kommunala dokument och intervjuer med utbildningsnämndens presidium, skolchef, verksamhetschef grundskola, urval av fem grundskolerektorer, enhetschef Språk- och kompetenscentrum, enhetschef Resursenhet, enhetschef Barn- och elevhälsa och en representant för respektive insats enligt skollag samt urval av sex lärare representerandes större och mindre skolenheter i stad och på landsbygd.

Genom skolenkäten har vi utifrån kvantitativ metod fått en översiktlig bild av hur personal, men också elever och vårdnadshavare ser på sin skola utifrån perspektiv såsom anpassning efter elevens behov, elevhälsa, studiero och trygghet.

Granskningen har genomförts av Joakim Nertyk, certifierad kommunal revisor och specialist och Klara Engström, verksamhetsrevisor. Fredrik Ottosson, certifierad kommunal revisor har deltagit i sin roll som kvalitetssäkrare.

Rapporten är faktakontrollerad av skolchef och verksamhetschef grundskola.

3 Om likvärdighet

Syftet med utbildningen inom skolväsendet är ”att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden”¹. Av skollagen framgår också att ”en strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen”². Utbildningen ska vara likvärdig för alla elever inom skolväsendet.³ Med likvärdighet avses, enligt Skolverket, lika tillgång till utbildning, lika kvalitet på utbildningen och att utbildningen ska vara kompenserande⁴.

¹ 1 kap. 4 § 1 st. SkoL

² 1 kap. 4 § 2 st. SkoL

³ 1 kap. 9 § SkoL

⁴ Skolverket (2018) *Analyser av familjebakgrundens betydelse för skolresultaten och skillnader mellan skolor*. sid. 8

4 Resultat av granskningen

Tabellen nedan visar elevstatistik vad gäller socioekonomiska bakgrundsfaktorer för hela grundskolan, årskurs 1–9. De fyra skolenheterna representerar de fyra enheter i kommunen, oberoende av huvudman, som har lägst respektive högst andel föräldrar med eftergymnasial utbildning.

Skola	Antal elever åk 1–9	Andel elever med utländsk bakgrund	Andel elever m föräldrar m eftergymnasial utb.
Växjö samtliga huvudmän	10 717	30 %	66 %
Växjö kommunal huvudman	9 300	28 %	65 %
Växjö fristående huvudmän	1 417	42 %	74 %
Centrumskolan	354	91 %	25 %
Braås skola F-3	92	46 %	37 %
Braås skola 4-9	237	40 %	37 %
Lammhults skola 7-9	97	36 %	37 %
Växjö Montessoriskola (frist.)	104	29 %	91 %
Växjö Int. skola (frist.)	138	56 %	88 %
Riket ⁵	1 097 180	26 %	61 %

Siris "Grundskola – elevstatistik" 2021/2022, Skolverket

Av uppgifterna ovan kan vi se att de socioekonomiska bakgrundsfaktorerna varierar mellan skolenheterna både vad gäller utländsk bakgrund och föräldrar med eftergymnasial utbildning. Lägst andel elever med utländsk bakgrund (7 %) finner vi i Öjaby skola.⁶ Centrumskolan är den skolenhet med högst andel elever med utländsk bakgrund. Andel föräldrar med eftergymnasial utbildning är den faktor som enligt forskning⁷ främst förklarar en elevs förutsättningar att uppnå målen i skolan. Nationell bakgrund har mindre betydelse såtillvida eleverna inte är nyinvandrade under de

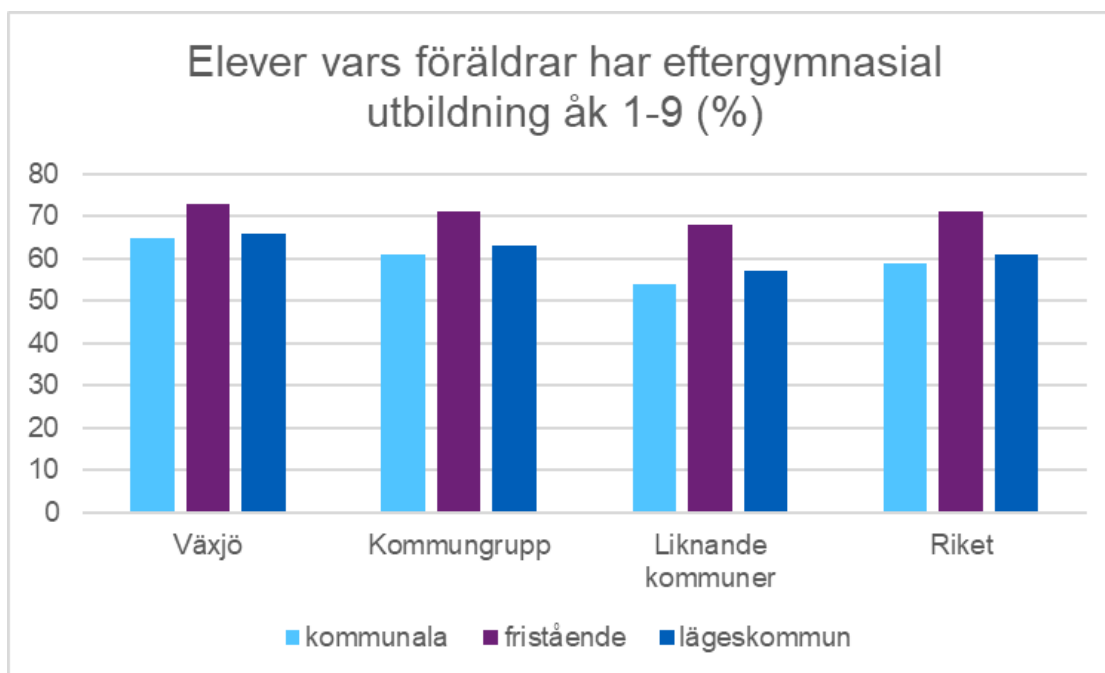
⁵ Samtliga huvudmän

⁶ Andelen kan vara lägre vid små skolor, där elevantalet är så lågt att alla statistikuppgifter inte anges.

⁷ Skolverket (2018) *Analyser av familjebakgrundens betydelse för skolresultaten och skillnader mellan skolor*. sid. 16

2022-04-08

senaste fyra åren.⁸ Vi ser att den genomsnittliga utbildningsnivån är högre hos fristående huvudmän än hos kommunala. Av tabellen nedan framgår dock att skillnaden är mindre i Växjö kommun än hos jämförelseobjekten.

Kolada, 2020, SKR

I Skolverkets statistikverktyg Salsa får man fram uppgifter om elevernas bakgrund per skolenhet vad kön, nyinvandring och föräldrarnas sammanvägda utbildningsnivå beträffar. Uppgifterna nedan gäller för elever i årskurs 9 i grundskolan och avser vårterminen 2021. Skolorna är ordnade efter föräldrarnas sammanvägda utbildningsnivå, från högst andel till lägst andel.

Skolenhet	Andel (%) pojkar	Andel (%) nyinvandrade senaste fyra åren	Föräldrars sammanvägda utbildningsnivå ⁹
Kronoberg skola (frist.)	36 %	0 %	2,6
Växjö internationella grundskola (frist.)	40 %	4 %	2,6
Thorén Framtid (frist.)	52 %	0 %	2,5
Elin Wägnerskolan	57 %	2 %	2,4
Norregårdskolan	45 %	2 %	2,4

⁸ SCB (2021) *Elever i årskurs 9 med högutbildade föräldrar presterar bättre*: sid. 22

⁹ Anges på en skala mellan ett och tre, där 1 betyder genomgången folkskola/grundskola, 2 genomgången gymnasieskola om högst tre år, 3 fyraårigt gymnasium eller erhållit minst 20 poäng.

Pär Lagerkvistskolan	42 %	2 %	2,4
Fagrabäckskolan	52 %	3 %	2,3
Teleborg Centrum	45 %	7 %	2,3
Ringsbergskolan	58 %	4 %	2,2
Braås skola	48 %	5 %	2,2
Lammhults skola	63 %	16 %	2,0
Riket	51 %	4 %	2,3

Salsa 2021, Skolverket

Föräldrarnas sammanvägda utbildningsnivå skiljer sig åt mellan skolenheterna från 2,0 på Lammhults skola till 2,6 på de fristående skolenheterna Kronoberg skola och Växjö Internationella grundskola. Även andelen nyinvandrade varierar mellan skolenheterna från Lammhults skola där 16 procent av eleverna är nyinvandrade till 0 procent på Kronoberg skola och Thorén framtid.

Nedan ser vi kunskapsresultaten efter årskurs 9 (andel elever godkända i alla ämnen, andel elever behöriga till yrkesprogram och genomsnittligt meritvärde) efter läsåret 2020/2021. Uppgifter avser samtliga elever. Skolornas måluppfyllelse redovisas efter föräldrarnas sammanvägda utbildningsnivå 2020/2021, från högst andel till lägst andel.

Skola	Antal elever åk. 9	Andel som uppnått kunskapskraven i alla ämnen (%)	Andel behöriga till yrkesprogram (%)	Genomsnittligt meritvärde, kommunala skolor
Kronoberg skola (frist.)	97	87,6 %	92,8 %	252,5
Norregårdskolan	180	86,7 %	94,4 %	245,2
Pär Lagerkvistskolan	149	76,5 %	84,6 %	233,4
Växjö internationella grundskola (frist.)	25	76,0 %	i.u.	239,0
Fagrabäckskolan	205	75,6 %	86,8 %	224,7
Thorén Framtid (frist.)	100	75,0 %	82,0 %	232,4
Braås skola	63	74,6 %	77,8 %	210,4
Elin Wägnerskolan	99	71,7 %	80,8 %	226,6

Teleborg Centrum	127	71,7 %	82,7 %	224,8
Ringsbergskolan	24	70,8 %	i.u.	229,0
Lammhults skola	43	62,8 %	81,4 %	221,6
Växjö, samtliga huvudmän	1 112	77,1 %	86,2 %	232,0
Växjö, kommunal huvudman	890	76,2 %	85,7 %	229,5
Riket		76,1 %	86,2 %	232,1

Siris, Skolverket och Kolada, SKR

Måluppfyllelsen i Växjö kommun ligger i paritet med riksgenomsnittet för samtliga mått. Av statistiken ovan kan vi se att andelen elever som har uppnått kunskapskraven i alla ämnen varierar mellan skolenheterna, från Lammhults skolas 62,8 procent till Kronobergs skolas 87,6 procent. Vi ser också en viss korrelation mellan föräldrarnas utbildningsnivå och måluppfyllelsen.

Relationen mellan nationella prov och slutbetyg årskurs 9 läsåret 2018/2019 skiljde sig i Växjö kommun inte märkbart från riksgenomsnittet. Den positiva betygsglidningen är något mindre för samtliga fyra ämnen: engelska, matematik, svenska och svenska som andraspråk i Växjö kommun jämfört med riket. Den genomsnittliga positiva betygsglidningen är mindre vid de fristående skolorna än vid de kommunala. Vid Thorén framtid låg dock andelen elever som fick ett högre slutbetyg i svenska omkring femton procentenheter över det kommunala genomsnittet.¹⁰ För det enskilda året 2018/2019 var den positiva betygsglidningen högst vid Lammhults skola¹¹ i matematik och i Braås skola¹² i svenska. I engelska och svenska som andraspråk var det ingen skolenhet som särskilt utmärkte sig.

I SKL:s databas Kolada redovisas även den faktiska måluppfyllelsen i förhållande till ett modellberäknat värde där hänsyn tas till socioekonomiska bakgrundsfaktorer. För samtliga tre mått på måluppfyllelse har avvikelser under de senaste fem åren varit negativ, det vill säga att den faktiska måluppfyllelsen har varit lägre än den borde vara utifrån kommunens socioekonomiska struktur. Efter läsåret 2020/2021 var skillnaden dock marginell.

4.1 Resurser

”Utbildningen inom skolväsendet ska vara likvärdig inom varje skolform och inom fritidshemmet oavsett var i landet den anordnas” enligt skollagen 1 kap. 9 §. Detta betyder att eleverna ska ges förutsättningar att nå så långt som möjligt och att de elever som av olika skäl har det svårt att nå målen i skolan, till exempel av socioekonomiska skäl eller för att de har ett annat modersmål än svenska, ska

¹⁰ 42,5 % av eleverna fick ett högre slutbetyg än provbetyg i svenska, 7,5 % fick ett lägre slutbetyg

¹¹ 66,7 % av eleverna fick ett högre slutbetyg än provbetyg i matematik, ingen fick ett lägre slutbetyg.

¹² 45,7 % av eleverna fick ett högre slutbetyg än provbetyg i svenska, ingen fick ett lägre slutbetyg.

2022-04-08

kompenseras. Likvärdig utbildning handlar alltså inte om att resurserna skall fördelas lika, utan att "hänsyn ska tas till elevernas olika förutsättningar och behov". (Lgr11, p1) Detta är skolans kompensatoriska uppdrag. Sedan den 1 juli 2014 ska kommuner enligt 2 kap. 8 b § SkoL "fördela resurser till utbildning inom skolväsendet efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov".

"I samband med resursfördelningen är det av vikt att huvudmannen tar hänsyn till behoven på de olika skolorna, bland annat genom att föra en dialog med rektorerna. Att resurser viktas och fördelas utifrån elevernas olika förutsättningar och behov är ett mycket betydelsefullt instrument för att kunna uppnå likvärdighet i utbildningen."¹³

4.1.1 Iakttagelser

I Skolverkets statistik (Siris), som bygger på uppgifter som kommunerna lämnar till SCB, framgår att genomsnittskostnaden för en grundskoleelev i Växjö kommun år 2020 var 113 800 kronor, vilket var drygt 2 600 kronor högre än året före.

Nedan görs en jämförelse med genomsnittlig kostnad i kommungruppen (större stad) och för rikets samtliga huvudmän.

2020	Totalt (kr)	Lokaler och inv.	Undervisn.	Skolmål-tider	Lärverktyg, utrum	Elevhälsa	Övr. ¹⁴
Växjö	113 800	19 700	57 400	5 700	7 200	2 400	21 400
Kommungrp.	114 000	19 500	63 800	6 200	4 700	3 680	16 200
Riket ¹⁵	116 600	19 700	65 800	6 700	5 000	3 830	15 500

Kolada, SKR

Vi kan ovan se att genomsnittskostnaden i Växjö kommun ligger i paritet med kommungruppen, men under riket. Övriga kostnader och lärverktyg ligger över motsvarande genomsnittskostnad i kommungruppen medan kostnaderna för elevhälsa, undervisning och skolmål-tider ligger under. Nettokostnadsavvikelsen i hemkommunen¹⁶ F-9 är något negativ, drygt 1 500 kronor per elev.¹⁷ Skolchef och verksamhetschef menar att resurser avsätts så att verksamheterna inom utbildningsområdet ska kunna bedrivas i enlighet med lag. Skolchefen framför att resurser har tillförts under de senaste åren och han ser att nämnden har en positiv viljeinriktning.

Utbildningsnämnden fastställde 2015-10-07 dokumentet "Principer för resursfördelning". Dokumentet ändrades senast 2019-12-11 och gäller tillsvidare.¹⁸ Kostnader

¹³ SKOLFS 2014:40, sid. 19

¹⁴ I övrigt ingår allt som inte ingår i andra kostnadsslag. Det handlar t.ex. om studie- och yrkesvägledning och administration.

¹⁵ Kommungrupp inkluderar endast kommunala huvudmän medan riket inkluderar samtliga huvudmän.

¹⁶ Med hemkommun avses här kommunen i egenskap av att vara ansvarig för samtliga barn i grundskoleåldern.

¹⁷ En negativ nettokostnadsavvikelse innebär att verksamheten bedrivs till en lägre kostnad än vad som är statistiskt förväntat utifrån ett antal bakgrundsfaktorer såsom demografi och socioekonomisk struktur.

¹⁸ Utbildningsnämnden beslutade 2021-11-15 § 150 att revidera principerna med anledning av att områdesorganisation ersatts av verksamhetsorganisation.

2022-04-08

för skolmåltider, lokalkostnader och städkostnader tas centralt av kommunledningsförvaltning¹⁹ respektive utbildningsförvaltning. Huvudmannen tar också centralt kostnader för studiehandledning på modersmål under elevernas första fyra år som nyanlända.

För grundskolans del består ersättningen till skolenheterna av två delar, dels grundbelopp, dels tilläggsbelopp. I internbudget beslutar nämnden årligen om hur stor andel av grundbeloppet som ska fördelas utifrån socioekonomiska faktorer.²⁰ Under de senaste åren har sex procent avsatts för socioekonomisk fördelning. Vad gäller fördelning per kostnadsslag har skolchefen givit avdelningschef i uppdrag att analysera uppgifterna. Det finns en risk för att bokföringen inte har gjorts enligt SCB:s direktiv. Övriga kostnader överstiger betydligt genomsnittet i riket.

De bakgrundsfaktorer som utbildningsnämnden beaktar i sin socioekonomiska fördelning är:

- kön,
- invandrad senaste fyra åren,
- föräldrars utbildningsbakgrund,
- ekonomiskt bistånd,
- om eleven bor med en eller ingen vårdnadshavare,
- hushållsinkomst samt
- från vilket land eleven är invandrad (HDI=mått på landets välstånd).

Utifrån ovan nämnda bakgrundsfaktorer räknar SCB fram ett index per skolenhet som ligger till grund för fördelningen. År 2022 varierade index från Centrumskolans 248 till Öjaby skolas 54. Nämnden beslutar från vilket indexvärde som socioekonomisk ersättning faller ut. Förvaltningschef och verksamhetschef har möjlighet att omfördela medel mellan verksamhetsformer och skolenheter. För verksamhetschefens del kan det handla om omfördelning till förmån för landsbygdsskolor eller omfördelning på grund av skillnader i lönekostnader, förändringar i organisation med mera. Innevarande år har ingen sådan omfördelning gjorts, enligt verksamhetschef. En intervjuad rektor framför att resursfördelningssystemet inte alltid är likvärdigt när det gäller små skolenheter som blir väldigt dyra att driva när elevantalet är lågt. Skolchefen är dock tydlig med att varje skolenhets kostnader ska redovisas så att det tydligt framgår för nämnden hur kostnaderna varierar mellan enheterna. Kommunens skolstruktur har analyserats inom ramen för ett uppdrag om hållbar skolorganisation. Vid tiden för granskningen var skolstrukturen inte en aspekt som nämndens presidium ansåg behövde finnas med i den pågående diskussionen om skolans likvärdighet. Nämndens ordförande påtalade att det är ett högt söktryck till flera små skolenheter idag, som inte kan mötas i befintliga lokaler. Ordförande och förste vice ordförande ser inte heller, ur likvärdighetsperspektiv, några problem med att fristående huvudmän etablerar nya skolenheter. Kommunen växer och nya skolplatser behövs.

¹⁹ Kommunledningsförvaltningen ansvarar för skolmåltider.

²⁰ Utbildningsnämnden 2021-11-17 § 149 Det framgår dock inte explicit av varken internbudget eller nämndens protokoll hur stor andel av budget som ska fördelas utifrån socioekonomiska faktorer.

2022-04-08

Av *Internbudget 2022* framgår att "översyn av resursfördelningen i relation till socioekonomin och tilläggsbelopp" ska göras "i syfte att skapa en medveten resursfördelning och resursanvändning för bättre effekt på barns och elevers kunskapsutveckling".²¹ Nämndens presidium konstaterar att resursfördelningsmodellen beaktar socioekonomiska bakgrundsfaktorer, men huruvida modellen är tillräckligt skarp håller på att analyseras liksom flera andra faktorer som påverkar likvärdigheten i kommunens grundskola. Skolchefen verifierar att detta uppdrag pågår.

År 2022 fördelades drygt 51 mnkr²² utifrån socioekonomiskt index. Av kommunens totalt 46 skolenheter erhöll 16 enheter, vilka hade ett index över 100, socioekonomisk ersättning. En elev vid Centrumskolan genererade 19 900 kronor, vilket utgjorde den högsta ersättningen. Elever vid Söraby skola genererade 8 300 kronor, vilket var den lägsta ersättning per elev bland de sexton enheter som erhöll ersättning. Intervjuade rektorer bedömer att resurser fördelas efter elevers olika förutsättningar behov, men att den totala resurstilldelningen inte motsvarar behoven, varken vid de enheter som erhåller en hög socioekonomisk ersättning eller vid de som bara erhåller grundbeloppet. Flertalet lärare upplever inte heller att avsatta resurser motsvarar behoven. En lärare framför att det finns resurser och att de används flexibelt utifrån behov. Satsningar i olika ämnen får prioriteras i omgångar, enligt läraren. De enheter som inte får extra ersättning bedömer att verksamheten utöver grunduppdraget måste finansieras med externa medel som de får söka från olika instanser. Att skolenheter inte kan bedriva sin verksamhet inom ram och att statsbidrag blir en förutsättning för att klara basuppdraget betyder enligt rektorerna på att resurserna inte motsvarar behoven. Den politiska nivån måste avsätta resurser i förhållande till de mål som sätts upp och det gör inte nämnden, enligt rektorerna.

Tilläggsbeloppet kan skolenheternas rektorer ansöka om för enskilda elever med "omfattande behov av stöd". Av styrdokumentet framgår att "tilläggsbelopp kan sökas för ersättning för assistenthjälp, anpassning av lokaler och extraordinära stödåtgärder". I budget avsätts motsvarande 2 500 kronor per elev. För kommunala skolor finns ingen statistik över antalet ansökningar eller hur stora belopp som äskas. Elevhälsochefen konstaterar dock att avsatta medel inte motsvarar de äskanden som inkommer.

På central nivå finns kompetenser inom elevhälsa och flerspråkighet som till viss del finns tillgängliga som fri nytthet utifrån enheternas behov. Det finns också ett interimisteam som består av två rektorer och två lärare. Teamet finns tillgängligt för att stödja enheterna vid vakanser och nyrekryteringar eller då enheterna av andra skäl har behov av en riktad insats.

Vid sidan av dessa kommunala medel erhåller kommunen också statsbidrag. Det största statsbidraget utgörs av *Statsbidrag för stärkt likvärdighet och kunskapsutveckling*. Bidraget för användas till insatser i förskoleklass, grundskola och fritidshem. År 2021 tilldelades Växjö kommun närmare 49 mnkr.²³ I Växjö kommun fördelas pengarna till kommunala skolenheter dels utifrån elevantal dels utifrån socioekonomiskt index. Även i denna fördelning erhåller Centrumskolan högst belopp per elev, 6 357 kr. Lägst belopp per elev erhåller Dädesjö skola, 1 617 kr. Rektorerna

²¹ Växjö kommun, *Internbudget 2022*: sid. 14 Beslut Utbildningsnämnden 2021-11-17 § 150

²² År 2021 fördelades totalt 49 298 tkr till 17 skolenheter. Den genomsnittliga socioekonomiska ersättningen per elev var 2021 4 334 kr i jämförelse med 4 413 kr 2022

²³ Skolverket räknar fram bidragsramarna utifrån ett socioekonomiskt index och elevantalet hos varje huvudman.

2022-04-08

framför att statsbidragen i flera fall är avgörande för att skolans grunduppdrag ska lösas, det vill säga de fungerar inte bara som ett tillskott för att ytterligare stärka förutsättningar för enheterna att kunna ta det kompensatoriska uppdraget och verka för hög måluppfyllelse. Det är en risk när resurstilldelningen är beroende av kortsiktiga insatser från staten, enligt flera respondenter.

4.1.2 Kommentarer och bedömning

Vi bedömer att nämndens principer för resursfördelning är ett tydligt styrdokument för resursfördelning.

Vi bedömer att utbildningsnämnden beaktar elevers olika förutsättningar och behov så att varje skolenhet ur resursfördelningsperspektiv ska ha likvärdiga förutsättningar att ge eleverna den utbildning som de har rätt till. Det är viktigt att resursfördelningsmodellen kontinuerligt följs upp så att dess struktur och funktion motsvarar de faktiska förutsättningarna vid respektive skolenhet.

I granskningen framgår att riktade statsbidrag är en förutsättning för att verksamheten ska kunna bedrivas inom lag. Statsbidrag ska inte i första hand ersätta kostnader för ordinarie verksamhet utan inom olika områden stärka verksamheten. Om statsbidrag avvecklas eller minskas skulle det kunna medföra påtagligt negativa konsekvenser på kommunens budget och inte minst dess verksamhet.

4.2 Undervisning för elever med utländsk bakgrund

I Växjö kommun ansvarar Språk- och kompetenscentrum (SKC) för kartläggning av nyanlända elever, modersmålsundervisning och studiehandledning på modersmål. SKC leds av en enhetschef som är placerad under verksamhetschef för Resurscentrum. Förutom ovan angivna ansvarsområden har SKC bland annat uppdraget att "sprida sin kompetens avseende mottagande och undervisning av nyanlända och vägleda skolorna i deras arbete"²⁴.

SKC ersatte 2020 den tidigare organisationen för mottagande av nyanlända, Landningsbanan. Rektorererna menar att Landningsbanan uppdrag var bredare och tog ett helhetsansvar för mottagning av en nyanländ familj. Detta bredare perspektiv saknar rektorererna i SKC. För övrigt har de intervjuade rektorererna lite olika bilder av hur arbetet med nyanlända bedrivs. SKC tillhandahåller idag större delen av sin verksamhet som fri nytthet till skolenheterna. De ger en god grund för likvärdighet inom området enligt enhetschef och ett par rektorer. Andra rektorer menar att befintlig organisation visserligen stärker likvärdigheten, men att kvaliteten på verksamheten försämras när insatserna inte på samma sätt som förut kan anpassas till de enskilda skolenheternas förutsättningar. Det gäller både undervisning i modersmål och studiehandledning.

4.2.1 Modersmål

I skollagens 10 kap. 4 §, angående ämnen i grundskolan, stadgas att det som ämnen ska "finnas språkval och, för elever som ska erbjudas modersmålsundervisning, modersmål."

²⁴ Växjö kommun (2021), *Organisation och rutiner 2021-2022 Språk- och kompetenscentrum*: sid 3

2022-04-08

Vidare stipuleras i 10 kap. 7 § skollagen att en elev som har en vårdnadshavare med ett annat modersmål än svenska ska erbjudas modersmålsundervisning i detta språk om språket är elevens dagliga umgängesspråk i hemmet och eleven har grundläggande kunskaper i språket. Modersmålsundervisning i ett nationellt minoritetsspråk ska erbjudas även om språket inte är elevens dagliga umgängesspråk i hemmet.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om modersmålsundervisning. Sådana föreskrifter får innebära att modersmålsundervisning ska erbjudas i ett språk bara om ett visst antal elever önskar sådan undervisning i det språket. I skolförordningens femte kapitel regleras vad som gäller för modersmålsundervisning och studiehandledning i den obligatoriska skolan.

4.2.1.1 **lakttagelser**

Ur Skolverkets senaste statistik över modersmålsundervisning i Växjö kan vi hämta följande information.

Grundskolan 2020	Växjö	Kommungrupp	Riket
Andel (%) av det totala elevantalet som är berättigade att delta i modersmålsundervisning.	20,7 %	30,3 %	28,6 %
Andel (%) av antalet berättigade elever som deltar i modersmålsundervisning.	45,7 %	60,7 %	59,7 %

Jämförelsetal 2020, Skolverket

Av tabellen kan vi utläsa att andelen elever som är berättigade till modersmålsundervisning är lägre i Växjö än i både kommungrupp och rike. Vi ser också att andelen elever som är berättigade till modersmålsundervisning deltar i lägre grad än genomsnittet i kommungrupp och rike, vilket också kommunen konstaterat i sin *Kvalitetsuppföljning Grundskola 2020/2021*.²⁵ Enhetschefen pekar i intervju på två möjliga orsaker till att den andel elever som faktiskt läser modersmål är lägre än för jämförelseobjekten, dels att informationsförmedlingen, som är enheternas ansvar, är bristfällig och utan struktur, dels det faktum att flera elever måste resa från hemskolan till en annan enhet. Lärare på skolor utanför centrala Växjö instämmer i den sistnämnda förklaringen. Att lektionerna erbjuds på annan ort och sent på eftermiddagen gör att vårdnadshavarna avstår från att låta sina barn läsa modersmål. Från och med årskurs fyra får eleverna ansvara för förflyttningen själv eller med hjälp av vårdnadshavare. Hur elever och deras vårdnadshavare informeras är ett utvecklingsområde och riktlinjer borde tas fram som reglerar hur vårdnadshavarna ska informeras, enligt enhetschef.

Modersmålsundervisningen organiseras alltså på huvudmannanivå i Växjö kommun, men det är hos rektor som vårdnadshavarna ansöker om modersmål. Information om modersmål ges av SKC i samband med mottagning av nyanlända, av respektive skolenhet till elever som inte är nyanlända och genom kommunens hemsida²⁶.

²⁵ Växjö kommun (2021), *Kvalitetsuppföljning Grundskola 2020/2021*: sid. 10

²⁶ <https://www.vaxjo.se/sidor/forskola-och-skola/skola-6-16-ar/modersmal.html>, 2022-01-21 kl. 08:15

2022-04-08

Undervisningen organiseras utanför timplanebunden tid och anordnas på ett urval av skolenheter för elever i årskurs 4-9 och i huvudsak på hemskolan för elever i årskurs 1-3. För elever som behöver förflyttas sig tillhandahålls busskort om det skulle behövas. För tre språkgrupper bedrivs fjärrundervisning med egen personal. Modersmålsundervisning bedrivs i 21 olika språk. Vid tiden för granskningen kunde undervisning i alla modersmål inte erbjudas i alla språk där elevantalet överstigit fem, enligt enhetschef SKC. Kommunen köper inte modersmål från externa aktörer.

4.2.2 Studiehandledning på modersmål

Om studiehandledning regleras i skollag och skolförordning. Av 12 i § SkoL framgår att "en nyanländ elev, som har tagits emot inom skolväsendet i högstadiet i grundskolan, grundsärskolan eller specialskolan och vars kunskaper har bedömts enligt 12 c §, ska få studiehandledning på modersmålet om det inte är uppenbart obehövt. Studiehandledningen ska syfta till att ge eleven förutsättningar att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås." I skolförordningen regleras om studiehandledning oberoende av om eleven har tagits emot i högstadiet eller inte. "En elev ska få studiehandledning på sitt modersmål, om eleven behöver det", enligt 9 kap. 9 § skolförordningen.

Enligt Skolverket är syftet med stödinsatsen studiehandledning på modersmålet "att använda elevens modersmål som ett redskap i kunskapsutvecklingen i olika ämnen. I en effektiv studiehandledning på modersmålet sker arbetet växelvis på modersmål och på svenska, vilket utvecklar elevens kunskaper i såväl ämnet som i svenska språket"²⁷. Studiehandledning på modersmål kan ges både före, under och efter lektion. I Växjö kommun ges oftast studiehandledning under lektionstid, men enhetschefen menar att arbetet med studiehandledning på flera enheter måste utvecklas så att studiehandledare får reella förutsättningar att stötta eleverna.

4.2.2.1 Iakttagelser

Organisationen för studiehandledning på modersmål är i huvudsak centralt organiserad. För nyanlända elever finansieras studiehandledning av centrala resurser under de första fyra åren. Antalet år för fri tillgång till studiehandledning förlängdes från två till fyra år inför 2022. Rektorerna angav i en intern utvärdering att det var en svaghet att studiehandledning endast erbjöds i två år.²⁸ Enhetschefen påtalar vidare att insatser beslutas utifrån elevernas behov, det vill säga det finns inga centrala riktlinjer som till exempel reglerar hur många timmar en elev i en viss årskurs kan få.

Respektive rektor ansöker hos SKC om studiehandledning och anger elevens behov. Samordning sker därefter mellan SKC och respektive skolenhet för att få en effektiv och välfungerande verksamhet. Enhetschefen menar att enheten har resurser som motsvarar behoven. Rektor på respektive skola ansvarar för att studiehandledningen bedrivs i den omfattning och på det sätt som stödjer elevens kunskapsutveckling. I de fall en rektor bedömer att elever behöver mer studiehandledning än vad som erbjuds av SKC kan rektor göra kompletterande beställningar hos SKC eller rekrytera egna studiehandledare. Intervjuade rektorer bedömer inte att studiehandledning på modersmål erbjuds samtliga elever i den omfattning som de skulle behöva. Intervjuade lärare

²⁷ Skolverket (rev. 2019), *Studiehandledning på modersmålet*

²⁸ Växjö kommun (2021), *Uppdrag: Handlingsplan för att bryta skolsegregationen i Växjö*: sid. 50

2022-04-08

på de enheter som har i elever i behov av studiehandledning, menar att studiehandledning erbjuds men att omfattningen inte alltid motsvarar behoven. När studiehandledare av olika skäl är frånvarande under längre tid finns ingen vikarie och det påverkar eleverna negativt, enligt lärarna. Organisationen upplevs stärka likvärdigheten, men samtidigt framförs alltså synpunkter på att det sätt som verksamheten bedrivs på inte fullt ut passar de enheter som har många elever i behov av kontinuerlig studiehandledning på modersmål.

SKC ansvarar för huvudmannens räkning för uppföljning av studiehandledning på modersmål. Uppföljningen görs terminsvis.²⁹

4.2.3 Svenska som andraspråk

Om svenska som andraspråk regleras i 5 kap. 14 § skolförordningen. Undervisning i svenska som andraspråk ska, om det behövs, bland annat "anordnas för elever som har ett annat språk än svenska som modersmål". Beslut om undervisning i svenska som andraspråk för en elev fattas av rektor.

4.2.3.1 Iakttagelser

För undervisning i svenska som andraspråk ansvarar rektor, som också beslutar om hur undervisningen organiseras. Inom ramen för Skolverkets riktade insatser för att stärka huvudmannens insatser för flerspråkiga elever lät huvudmannen våren 2021 genomföra en utvärdering av undervisning i svenska som andraspråk. Av utvärderingen framgår att undervisning i svenska som andraspråk vid merparten av de skolor som var föremål för utvärderingen bedrevs integrerat med ämnet svenska. Alla skolenheter hade inte heller tillgång till legitimerade och behöriga lärare. I en workshop kom intervjuade rektorer fram till att tillgång till lärare i svenska som andraspråk och undervisning enligt kurs- och timplan var en svaghet.³⁰ Den bilden ger också flera respondenter i föreliggande granskning. I intervjuer framgår också att skolenheterna har olika förutsättningar att erbjuda svenska som andraspråk. Undervisningen är inte likvärdig varken mellan eller inom skolenheterna. Ett par respondenter menar att det finns en kunskapsbrist i Växjö kommun vad gäller ämnet svenska som andraspråk. Det påtalas att svenska som andraspråk, liksom modersmål, är ett ämne och inte en stödinsats. Den nya ämnesplanen i svenska som andraspråk ställer ytterligare krav på kommunen att vidta åtgärder för att ämnet ska kunna erbjudas i enlighet med gällande styrdokument.

4.2.4 Kommentarer och bedömning

Vi bedömer att en organisation med ett centralt Språk- och kompetenscentrum (SKC) är ändamålsenlig och stödjer ett likvärdigt arbete med elever som vill läsa modersmål och är i behov av studiehandledning på modersmål. Vi konstaterar att andelen elever som är behöriga till modersmål och som läser ämnet är lägre än genomsnittet i riket. Vi bedömer att huvudmannen bör analysera orsakerna till detta och vidta åtgärder med tanke på modersmålets positiva betydelse för elevers kunskapsutveckling. Rektor kan nu ansöka om studiehandledning för nyanlända upp till fyra år från ankomst till Sverige.

²⁹ Växjö kommun (2021), *Organisation och rutiner 2021-2022 Språk- och kompetenscentrum*: sid 6

³⁰ Växjö kommun (2021), *Uppdrag: Handlingsplan för att bryta skolsegregationen i Växjö*: sid. 50

2022-04-08

Det är en utökning som efterfrågats av rektorer bland annat i vår granskning. Vi ser positivt på denna insats som ett led i att stärka elevernas kunskapsutveckling och likvärdigheten i kommunen.

Undervisning i svenska som andraspråk erbjuds inte likvärdigt vid kommunens grundskolor. Det beror främst på undervisningens organisation, men även på medarbetarnas kunskap om ämnets syfte och funktion.

4.3 Särskilt stöd

I skollagens 3 kap. regleras om barns och elevers utveckling mot målen. "Alla barn och elever ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål." Om det framkommer att en elev riskerar att inte nå målen skall detta anmälas till rektor som skyndsamt ska utreda elevens eventuella behov av särskilt stöd. I detta sammanhang ska också samråd ske med elevhälsan, "om det inte är uppenbart obehövt". Om eleven behöver särskilt stöd ska den få det och ett åtgärdsprogram ska utarbetas i enlighet med skollagens 3 kap. 9 §.

Det kan finnas många orsaker till att en elev kan ha svårt att uppnå kunskapskraven och därför behöver särskilt stöd. Elever med diagnoser behöver inte automatiskt komma i åtnjutande av särskilt stöd. En diagnos får inte heller vara en förutsättning för att få särskilt stöd. Det är professionen som själv bedömer vad som är särskilt stöd.

Huvudmannen ska ge rektorerna förutsättningar att kunna leva upp till lagens krav. Det är sedan rektor som i sin tur tillser att personalen både har kompetens och resurser för arbete med särskilt stöd. Skolverket påtalar i sina allmänna råd beträffande "Arbete med extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram" (SKOLFS 2014:40) att "det är rektor som ansvarar för att det finns tydliga och fungerande rutiner på skolan". I utarbetandet av åtgärdsprogram ska eleven och elevens vårdnadshavare ges möjlighet att delta. (3 kap. 9 § Skoll) Vissa beslut om särskilt stöd är av sådan karaktär att endast rektor får fatta beslut därom. Det gäller särskild undervisningsgrupp, enskild undervisning och anpassad studiegång.

4.3.1 Iakttagelser

I skolenkäten, som genomförs hos varje huvudman vartannat år, tillfrågas alla elever i årskurs fem och årskurs nio om anpassning efter elevens behov.³¹ Den första siffran i kolumnen anger genomsnittet i skolenkäten för Växjö kommun 2019 och den andra siffran genomsnittet i enkätomgången.

Anpassning efter elevens behov	Årskurs 5	Årskurs 9
Mina lärare hjälper mig i skolarbetet när jag behöver det.	8,9 / 8,6	7,1 / 7,2

³¹ Medelvärde och indexvärde hamnar på en skala mellan 0-10, där 10 innebär att respondenterna anger att påståendet "stämmer helt och hållet" och 0 att påstående inte alls stämmer, däremellan finns alternativen "stämmer ganska bra" och "stämmer ganska dåligt". Vid negativa påståenden gäller omvänt förhållande.

2022-04-08

Skolarbetet är svårt för mig	7,4 / 7,2	6,2 / 6,2
Jag har studiero på lektionerna.	6,4 / 6,2	5,5 / 5,5
Jag känner mig trygg i skolan.	8,3 / 8,1	7,3 / 7,5

Skolenkäten för elever i årskurs 5 respektive årskurs 9 hösten 2019, Skolinspektionen

Av uppgifterna ovan kan vi se att Växjöelevernas bedömning av elevenkätens påståenden om anpassning efter elevens behov samt studiero och trygghet ligger i paritet med genomsnittet i enkätomgången.

Anpassning efter elevens behov, särskilt stöd och elevhälsa	Pedagogisk personal
Jag har förutsättningar att hjälpa elever som är i behov av det.	6,3 / 6,4
Om det framkommer att en elev på skolan har behov av särskilt stöd utreds det snabbt.	6,9 / 6,8
På den här skolan upprättas åtgärdsprogram för de elever som ska få särskilt stöd.	8,8 / 8,5
I min skola finns beredskap för att i det dagliga arbetet hantera situationer som kräver elevhälsogrupperns kompetenser.	7,4 / 7,3
Jag kan få råd och stöd av elevhälsogruppen för att själv kunna hjälpa mina elever i deras utmaningar	7,8 / 7,7

Skolenkäten för pedagogisk personal hösten 2019, Skolinspektionen

Av skolenkäten framgår att den pedagogiska personalen i Växjö på påståenden om anpassningar, särskilt stöd och elevhälsa svarar i paritet med genomsnittet i enkätomgången. I något högre grad än genomsnittet menar grundskollärarna i Växjö att det upprättas åtgärdsprogram för de elever som ska få särskilt stöd.

Vårdnadshavarnas bedömningar ligger i paritet med enkätomgångens genomsnitt vad gäller anpassningar efter elevens behov³², studiero³³ och trygghet³⁴.

I dokumentet *Kvalitetsuppföljning Grundskola 2020/2021* kan vi läsa att läsåret 2020/2021 hade 543 elever i grundskolan ett åtgärdsprogram. Det motsvarar 5,2 procent av eleverna. 274 elever hade enskild undervisning eller undervisning i särskild undervisningsgrupp som åtgärd. Enskild undervisning eller undervisning i särskild undervisningsgrupp anordnas på elevens hemskola eller vid två av kommunens enheter med centrala särskilda undervisningsgrupper: Sofieberg och Sjukhusskolan. På Sofieberg tas elever i årskurs 1-9 emot.

³² 7,3 / 7,3

³³ 6,1 / 6,2

³⁴ 7,9 / 8,0

4.3.1.1 *Ur huvudmannens perspektiv*

Utbildningsförvaltningen har under de senaste åren utrett förvaltningens och elevhälsans organisation. Förut låg ansvaret för elevhälsan på grundskolans olika områden. Den organisationen bedömdes försvåra förutsättningar för en likvärdig elevhälsa. Sedan 1 januari 2022 utgör barn- och elevhälsan en enhet inom Resurscentrum. Av *Internbudget 2022* framgår att den nya organisationen syftar till att "eleverna ska ha tillgång till ett likvärdigt stöd".³⁵ Barn- och elevhälsan leds av en enhetschef tillika verksamhetschef enligt hälso- och sjukvårdslagen. På den centrala elevhälsan är idag 96 medarbetare organiserade. Av dessa har 50 sin ordinarie arbetsplats på en skolenhet. Det gäller främst kuratorer och skolsköterskor. Övriga har sin arbetsplats centralt i Växjö. Det gäller övriga insatser inom elevhälsan såsom psykologer, vissa specialpedagoger samt kuratorer och skolsköterskor som arbetar mot flera små skolenheter. Även skolläkare, logoped, närvarostrateg och verksamhetsutvecklare har sin arbetsplats centralt. Intervjuade representanter för elevhälsan bedömer att den nya organisationen kommer att stärka likvärdigheten i kommunen. Respondenterna menar att insatserna i hög grad kan riktas dit behoven finns, till exempel kan den specialistkompetens som vissa medarbetare besitter komma alla elever som behöver en viss insats till del. Även professionernas sätt att arbeta stärks då samtlig personal inom respektive yrkesgrupp finns under samma chef. Intervjuade rektorer konstaterar att den gamla organisationen hade brister i likvärdighet, men de är oroliga över att centraliseringen kan påverka deras förutsättningar att arbeta tillsammans med en samlad elevhälsa. De påtalar vikten av kontinuitet i den personalgrupp som kopplas till respektive skolenhet. Skolchef och verksamhet ser stora fördelar med den nyss sjösatta organisationen, men påtalar att vardagsarbetet ute på skolenheterna måste fungera samtidigt som verksamheten professionaliseras. Intervjuade lärare upplever i stort att de har tillgång till elevhälsans insatser även om flertalet inte nämner den psykologiska insatsen. På mindre skolenheter är elevhälsan bara på plats en dag i veckan och sällan samlad. Det betyder att lärarna också får agera som elevhälsoinsats. Lärarna känner till att organisationen nyligen har centraliserats. Någon upplever sig har sett en minskad närvaro av till exempel specialpedagog, men för de andra fungerar det i stort som förut. Det är dock angeläget att kontakten mellan lärare och elevhälsa inte försvåras och byråkratiseras, påpekar lärarna.

För att stärka strukturerna för barn och elever i behov av stöd framför nämnden, i *Internbudget 2022*, att samverka med Arbete och välfärd utvecklas bland annat genom att skolsociologer från socialtjänsten samverkar med skolor i förebyggande syfte.³⁶ Även samverka med regionen i "Barnets bästa" fortsätter.³⁷ Rektorerna menar att samverka med socialtjänsten i kommunen fungerar mycket bra, men att det brister i samverka med regionen.

Som en del av satsningarna inom det kompensatoriska uppdraget lyfter nämnden fram vikten av att implementera de åtgärder som har tagits fram i *Åtgärdsplan för att bryta skolsegregationen*.³⁸ Åtgärder redovisas bland annat inom områdena skolval och skolplaceringar, informationsinsatser, gemensamt arbete och ansvarstagande med parter utanför utbildningsnämndens ansvarsområde, resursfördelning och

³⁵ Växjö kommun, *Internbudget 2022*: sid. 13

³⁶ Växjö kommun, *Internbudget 2022*: sid. 13

³⁷ Utbildningsnämnden 2021-09-08, § 110

³⁸ Växjö kommun, *Internbudget 2022*: sid. 14

2022-04-08

kompetensförsörjning.³⁹ Även frågan om tvålärareskap, som en metod att öka måluppfyllelsen, har utretts av förvaltningen på uppdrag av nämnden. Tvålärareskap finns inte med som en åtgärd i åtgärdsplanen.

4.3.1.2 *Ur enheternas perspektiv*

I intervjuer med rektorer framgår att alla elever i behov av särskilt stöd får någon form av insats. Intervjuade lärare instämmer i stort. Det är dock inte säkert att insatsen alltid motsvarar elevens behov vad gäller form och omfattning. Större skolenheter uppges också ha bättre förutsättningar än små skolenheter att anpassa lärmiljön för elever med stora stödbehov. En rektor menar dock att elever i huvudsak får det särskilda stöd som de behöver och att det inte går att identifiera någon elevgrupp som det är extra utmanande att kunna stödja. Lärare på rektorns enheter instämmer. En annan lärare menar att det på vederbörandes skolenhet finns en välfungerande elevhälsa och att lärarpersonalen har arbetat mycket med tillgänglig lärmiljö och generella insatser, varför elever i huvudsak får det särskilda stöd som de behöver. Övriga rektorer, representanter för elevhälsan och lärare lyfter dock fram ett antal elevgrupper som riskerar att inte få det särskilda stöd som de har rätt till. Det gäller till exempel:

- elever med språkstörningar eller med "språklig sårbarhet". Dessa elever upplevs behöva betydligt mer omfattande insatser. Det brister även i kompetens. På Pär Lagerkvist skola finns en särskild grupp för elever med språkstörningar, men den insatsen upplevs inte kunna möta behoven. Gruppen tar inte heller emot elever som parallellt med språkstörningar har andra funktionsnedsättningar, enligt rektorerna.
- elever med autismspektrumtillstånd (AST), varav vissa med särbegåvning och elever med allvarligt utåtagerande beteende. I kommunen finns en resursenhet (Sofieberg) med 22 platser⁴⁰ för elever som efter noggranna utredningar och omfattande insatser på hemskolan anses behöva undervisning i en lärmiljö som hemskolan inte kan erbjuda. Det gäller främst elever med AST, ADHD och andra neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. Resursenhetens chef framför dock att det inte ställs krav på diagnos. Rektorerna ansöker om placering för berörda elever och enhetschef beslutar efter samråd med specialpedagog om mottagning. Eleven tillhör fortfarande hemskolan som därmed har det formella ansvaret. Platserna upplevs inte motsvara behoven. På samtliga högstadieskolenheter och ett antal F-6-enheter finns särskilda under-visningsgrupper som i anpassade lärmiljöer möter upp den egna enhetens elevers behov, enligt enhetschef på resurscentrum. Rektorerna instämmer, men påpekar att det ställer stora krav på både resurser och kompetens. Enligt skolchefen har förvaltningen på nämndens uppdrag utrett frågan om inrättande av resursskola⁴¹. Nämnden beslutade att inte gå vidare med frågan. Enhetschef vid resursskola menar att behovet av platser överstiger tillgängliga platser och därför behöver verksamheten utökas. Lärare instämmer. Ett par lärare menar

³⁹ Växjö kommun (2021), *Uppdrag: Handlingsplan för att bryta skolsegregationen i Växjö*: sid. 56 ff
Uppdraget redovisades för nämnden vid sammanträdet 2021-12-15 § 168

⁴⁰ Under läsåret 2020/2021 fanns det 36 platser, men platserna reducerades på grund av brist på lokaler då befintlig lokal inte kunde användas av hälsoskäl.

⁴¹ Resursskola är en egen skolenhet för elever med extraordinära stödbehov som inte kan tillgodoses på annan skolenhet.

2022-04-08

att bristen på anpassade lärmiljöer utanför det ordinarie klassrummet gör att elever de facto exkluderas genom inkludering. Enhetschefen ser däremot inget behov av inrättande av resursskola utan bedömer att befintlig verksamhet är ändamålsenlig till sin struktur, där ansvaret ligger kvar på hemskolans rektor.

Varje skolenhet finansierar varje elevs placering vid resursenheten. I den gamla organisationen beviljade vissa områdeschefer tilläggsbelopp för insatsen. Kostnaden uppgår 2022 till 236 tkr per elev och termin. I intervjuer framgår att denna modell kan medföra att elever inte får rätt insats då kostnaden för skolenheten upplevs vara för hög.

- elever med svag begåvning, men som inte är behöriga till grundsärskolan. I de flesta klasser finns en eller flera elever i behov av särskilda insatser. Utåtagerande elever prioriteras då deras beteende inte bara påverkar deras egen måluppfyllelse utan även kamraternas. Elever med stora behov, men som inte stör ordningen riskerar att nedprioriteras.

Intervjuade lärare ser också att större insatser behöver vidtas för nyanlända elever. Utåtagerande elever, elever till föräldrar som pressar på och pojkar prioriteras, medan tysta elever, elever till föräldrar som inte driver sina barns behov i förhållande till rektor och flickor riskerar att nedprioriteras, enligt intervjuade lärare. På enheter som har stora utmaningar vad gäller elevers beteende riskeras destruktiva beteenden att normaliseras därför att det inte finns tillräckligt med resurser i form av personal som tidigt kan stävja oönskade beteenden, menar lärare.

Representanter för elevhälsan bedömer att skolenheterna inte likvärdigt kan erbjuda eleverna det stöd som de behöver. Elevhälsan menar att skolenheterna ha kommit olika långt i utvecklingen av hur elever med behov av stöd ska mötas. På vissa enheter arbetar man på gruppnivå med övergripande insatser medan personal på andra enheter är mer individfokuserade. Det sistnämnda arbetssättet är mer kostnadskrävande och leder till fler insatser av särskilt stöd. Både skolchef, elevhälsopersonal och rektorer framför att kommunen har gjort riktade kompetensutvecklingsinsatser för att öka kompetensen hos varje medarbetare vad gäller tillgänglig lärmiljö. Insatsen påbörjades 2018 och kommer att avslutas under tredje kvartalet 2022.

4.3.2 Kommentarer och bedömning

Vi bedömer att en rad insatser vidtas för att elever i behov av särskilt stöd ska få det. Det framgår dock i intervjuer att alla elever i behov av särskilt stöd inte får det i den omfattning eller form som bedöms mest ändamålsenlig. Det är en brist att alla elever med språkstörningar, autismspektrumtillstånd och neuropsykiatriska funktionsnedsättningar inte får det stöd som de behöver.

En centralt organiserad elevhälsa kan stödja likvärdig tillgång till de olika insatserna i allmänhet och specialkompetens i synnerhet. Vid små skolenheter finns inte samma förutsättningar för elevhälsan att arbeta samlat förebyggande och hälsofrämjande som vid större enheter. Organisationen är precis implementerad och vi ser ur likvärdighetsperspektiv fördelar med befintlig organisation, men pekar samtidigt på vikten av att utvärdera verksamhetens arbetssätt så att det möter lagens krav och de behov som identifieras på varje skolenhet.

2022-04-08

I kommunen finns centrala särskilda undervisningsgrupper inom resursenhetens regi. Det bedömer vi stödjer likvärdigheten vad gäller insatser för elever med störst behov. Vi bedömer dock att det inte är säkerställt att alla elever i behov av denna insats får den. Vi ser också en risk för att kostnaden kan påverka rektors förutsättningarna att ansöka om placering och därmed likvärdigheten vad gäller särskilt stöd till elev. Förutsättningarna (ekonomiska resurser, ändamålsenliga lokaler, kompetent personal mm), för att skapa lokala särskilda undervisningsgrupper kan också skilja mellan enheterna, vilket är viktigt att vara uppmärksam på ur likvärdighetsperspektiv.

4.4 Lärare

I skollagens andra kapitel regleras vad som krävs av de anställda för att få bedriva undervisning. Från och med den 1 juli 2015 måste lärarna vara legitimerade för att få undervisa och sätta betyg. Det gäller också för att kunna anställas utan begränsning i tid. Reglerna gäller med undantag för bland annat modersmålslärare. Om det inte finns någon legitimerad lärare som är behörig att undervisa eller om det finns något annat särskilt skäl får en annan lärare bedriva undervisning, med vissa förbehåll. Läraren ifråga ska vara lämplig att bedriva undervisning och i så stor utsträckning som möjligt ha en utbildning som motsvarar behörighetsutbildningen. (Se 2 kap. 18 § SkoL) Undervisning får dock bedrivas högst ett år i sänder.

4.4.1 Iakttagelser

I tabellen nedan kan vi bland annat utläsa att andelen lärare med legitimation och ämnesbehörighet i Växjö kommun läsåret 2021/2022 är något över riksgenomsnittet.

Kommun	Heltidstjänster därav med lärarleg och behörighet i ämnet ⁴²	Heltidstjänster därav med lärarleg och behörighet i ämnet 50 % eller mindre. ⁴³	Andel (%) av samtliga tjänstgörande lärare med lärarlegitimation och ämnesbehörighet
Växjö, kommunala huvudmän/ samtliga huvudmän	75,1 % / 74,3 %	Hem- och konsumentkunskap och spanska / Bild, hem- och konsumentkunskap, spanska och svenska som andraspråk	85,1 % / 84,0 %
Riket kommunala huvudmän / samtliga huvudmän	72,0 % / 71,0 %	- / Teknik	80,8 % / 79,6 %

Siris "personalstatistik per ämne" 2022-02-11, Skolverket

⁴² Denna statistikuppgift visar det totala antalet lärare per ämne uttryckt i antal heltidstjänster (årsarbetskrafter) och som var anställda. Skolverket

⁴³ Lärare med lärarleg och behörighet i minst ett av sina respektive undervisningsämnen, Skolverket

Tabellen nedan visar motsvarande statistik per skolenhet.

Skola	Heltidstjänster			Antal tjänstgörande lärare	
	Antal	Andel med lärarleg och behörighet	Ämnen i vilka 50 % eller fler är utan lärarleg och behörighet	Antal	Andel med lärarleg och behörighet ⁴⁴
Braås skola F-3	6,2	73,9 %	Bild, musik, slöjd	10	60,0 %
Braås skola 4-9	20,3	55,9 %	Bild, biologi, fysik, geografi, hem- och konsumentkunskap, kemi, religionskunskap, sam-hällskunskap, slöjd, svenska som andraspråk, teknik	25	80,0 %
Bäckaslövs skolan	16,2	86,7 %	Bild och slöjd	19	94,7 %
Centrums skolan	33,2	50,9 %	Biologi, engelska, fysik, geografi, hem- och konsumentkunskap, kemi, slöjd, svenska som andraspråk, teknik	34	70,6 %
Dådesjö skola	1,6	45,2 %	Slöjd och svenska	6	50,0 %
Elin Wägnerskol.	35,1	65,8 %	Bild, franska, hem- och konsumentkunskap, religionskunskap, slöjd, svenska som andraspråk, teknik	40	75,0 %
Fagrabäck skolan	35,1	77,7 %	Fysik, spanska och svenska som andraspråk	47	80,9 %
Fagrabäck N & T	13,6	82,3 %	Idrott och hälsa, musik, religionskunskap och spanska	23	82,6 %
Furuby skola	5,8	68,0 %	Bild, biologi, fysik, kemi, svenska som andraspråk och teknik	8	75,0 %
Furutå skolan	16,3	87,9 %	Engelska	21	95,2 %
Gemla skola	11,7	79,3 %	Bild, hem- och konsumentkunskap och teknik	17	82,4 %
Gustavslundsk.	20,4	77,4 %	Bild, religionskunskap, samhällskunskap, slöjd och spanska	30	80,0 %

⁴⁴ "Med lärarlegitimation och behörighet i minst ett av sina respektive undervisningsämnen", Skolverket

Hovshagaskolan	15,9	78,8 %	Bild, hem- och konsumentkunskap, spanska och svenska som andraspråk	22	68,2 %
Högstorps skola	21	80,6 %	Bild, historia, religionskunskap, svenska som andraspråk	24	95,8 %
Ingelstad skola	15,9	86,9 %	samhällskunskap	18	100 %
Kalvsvik skola	1,9	73,3 %	Bild, biologi, engelska, fysik, geografi, historia, kemi, religionskunskap, samhällskunskap och slöjd,	6	50,0 %
Lammhult F-3	8,2	62,6 %	Bild, fysik, geografi, idrott och hälsa, kemi, musik, religionskunskap, samhällskunskap och teknik	11	72,7 %
Lammhult 4-9	25,2	76,7 %	Fysik, geografi, hem- och konsumentkunskap, musik, religionskunskap, samhällskunskap och slöjd	29	82,8
Lillestadskolan	20,5	80,8 %	Geografi, historia, religionskunskap, slöjd och svenska som andraspråk	22	95,5 %
Ljungfälleskolan	28,3	72,0 %	Bild, geografi, musik, svenska som andraspråk	31	93,5 %
Norregårdsskolan	49,1	70,9 %	Slöjd, spanska och teknik	57	77,2 %
Nöbbele skola	4,9	76,2 %	Biologi, engelska, idrott och hälsa, slöjd och teknik	9	66,7 %
Pilbäckskolan	19,7	80,0 %	Bild, hem- och konsumentkunskap, slöjd och spanska	24	75,0 %
Pär Lagerkvist skola F-6	11,5	72,4 %	Bild, biologi, fysik, hem- och konsumentkunskap, slöjd, spanska svenska som andraspråk och teknik	16	81,3 %

Växjö kommun
Granskning av likvärdig skola

2022-04-08

Pär Lagerkvist skola 7-9	30,1	81,1 %	Hem- och konsumentkunskap, slöjd, spanska och svenska som andraspråk	33	84,8 %
Ringsbergskolan	18,1	77,9 %	Bild, spanska och tyska	24	79,2 %
Sandsbro skola	26,2	80,4 %	Bild, fysik, hem- och konsumentkunskap och teknik	27	92,6 %
Söraby skola	14,3	76,5 %	Bild, biologi, fysik, geografi, kemi, musik, samhällskunskap och slöjd	16	87,5 %
Teleborg Centrum	38,3	81,5 %	Bild och naturorienterande ämnen	45	88,9 %
Tolg skola	3,4	46,5 %	Bild, engelska, geografi, historia, religionskunskap, samhällskunskap, slöjd och svenska	8	87,5 %
Torparskolan	19,3	88,2 %		22	100 %
Tävelsås skola	4,3	92,0 %	Bild, idrott och hälsa och slöjd	8	62,5 %
Ulriksbergskolan	20,5	81,1 %	Bild	22	90,9%
Uråsa skola	2,4	60,8 %	Engelska, idrott och hälsa, musik samhällskunskap och slöjd	4	50,0 %
Vederslövs sk.	9,2	61,2 %	Bild, engelska, geografi, hem- och konsumentkunskap, historia, kemi, religionskunskap, samhällskunskap och slöjd	12	58,3 %
Åby skola	5,0	68,1 %	Bild, biologi, fysik, geografi, hem- och konsumentkunskap, historia, kemi, religionskunskap, samhällskunskap, slöjd och teknik	7	71,4 %
Åryd skola	10,1	63,9 %	Bild, idrott och hälsa och svenska som andraspråk	13	69,2 %
Öjaby skola	17,2	88,6 %	Slöjd	18	94,4 %
Ör skola	1,6	84,9 %	Bild, engelska, geografi, historia, samhällskunskap, slöjd och teknik	5	80,0 %

Växjö kommun

Granskning av likvärdig skola

2022-04-08

Östra Lugnets sk.	31,3	78,5 %	Biologi, fysik, hem- och konsumentkunskap, kemi, spanska och teknik	38	84,2 %
Östregårdsskolan	18,8	70,1 %	Bild, biologi, fysik, kemi, svenska som andraspråk och teknik	27	77,8 %

Siris "personalstatistik per ämne" 2022-02-11, Skolverket

Av tabellen framgår att det varierar mellan de kommunala skolenheterna vad gäller andelen heltidstjänster som besätts med legitimerade och behöriga lärare. Dädesjö och Tolg är två små skolenheter vid vilka under hälften av lektionerna bedrivs av icke legitimerade och behöriga lärare. Även vid Centrumskolan sker undervisning bara till drygt hälften av legitimerade och behöriga lärare.

Tävelsås skola, som också är en liten skolenhet, hittar vi på andra sidan av skalan. Legitimerade och behöriga lärare ansvarar där för över 90 procent av undervisningen. Även vid Bäckaslövskolan, Furutåskolan, Ingelstad skola, Torparskolan och Öjaby skola bedrivs närmare 90 procent av undervisningen av legitimerade och behöriga lärare.

Intervjuade rektorer upplever att de har förhållandevis goda förutsättningar att rekrytera legitimerade och behöriga lärare, men att det blir svårare. Redan nu är det överlag svårt att rekrytera legitimerade och behöriga lärare i praktiskt-estetiska ämnen och det börjar att bli svårt i biologi, fysik och särskilt kemi. Flera lärare som undervisar i samhällsorienterade ämnen⁴⁵ är inte heller behöriga i samtliga undervisningsämnen.

Utbildningsnämnden konstaterar i sin internbudget 2022 att "utbildningsförvaltningen står fortsatt inför stora utmaningar när det gäller kompetensförsörjning inom flera yrkeskategorier".⁴⁶ För att klara den framtida kompetensförsörjningen kommer "framtagande av en ny strategisk kompetensförsörjningsplan" att prioriteras.⁴⁷

Lärare som vill läsa upp behörigheter har kunnat göra det inom ramen för statliga satsningar till exempel lärarlyftet. På Centrumskolan har en särskild satsning gjorts inom ämnen svenska som andraspråk. Varje lärare fick möjlighet att läsa in 15 högskolepoäng för att stärka kompetensen.

Skolchefen framför att frågan om kompetensförsörjning är angelägen och att nämnden har framfört synpunkter på att kommunen skulle kunna vara mer generös i sitt stöd till lärare som vill läsa upp behörigheter.

Skolenheter som har haft svårt att rekrytera behöriga lärare har identifierats och efter beslut av skolchef givits möjlighet att betala ett extra lönetillägg på 3 000 kronor i månaden under tre år. Både rektor och verksamhetschef bedömer att insatsen både har stärkt förutsättningar att rekrytera behöriga lärare och fått personalen att stanna kvar på enheterna. Arbetsgivaren har också prioriterat befintlig personalgrupp vid de ordinarie lönerevisionerna, enligt skolchefen.

⁴⁵ geografi, historia, religionskunskap och samhällskunskap

⁴⁶ Utbildningsnämnden, *Internbudget 2022*: sid. 5

⁴⁷ Utbildningsnämnden, *Internbudget 2022*: sid. 21

4.4.2 Kommentarer och bedömning

Vi konstaterar att undervisning i Växjö kommun bedrivs av legitimerade lärare i en grad som överstiger genomsnittet i riket. Det skiljer dock mellan skolenheterna i kommunen. Elever på vissa skolenheter får i hög grad undervisning av legitimerade och behöriga lärare i alla ämnen, medan det finns skolor som i lägre grad, även i större skolämnen, ger sina elever undervisning av legitimerade och behöriga lärare. Utmaningarna att rekrytera legitimerade och behöriga förefaller att vara särskilt utmanande vid små skolor på landsbygden eller i kommunens utkant, men också på större skolenheter där den socioekonomiska strukturen är mer utmanande.

4.5 Systematiskt kvalitetsarbete

Bestämmelser om systematiskt kvalitetsarbete i förskola och skola finns i 4 kap. skollagen. I lagen framgår att arbetet ska bedrivas på huvudmanna- och enhetsnivå och bestå av planering, uppföljning och utveckling. Arbetet ska utgå från målen för verksamheten som formuleras i lag, förordningar och andra styrdokument. Det systematiska kvalitetsarbetet på huvudmannanivå ska bygga på verksamheternas kvalitetsarbete. Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras.

4.5.1 Iakttagelser

Huvudmannen bedriver systematiskt kvalitetsarbete efter utbildningsnämndens riktlinjer. Nämndens målsättning är bland annat att ”andelen elever som når alla kunskapsmålen och blir behöriga till gymnasieskolan skall öka”.⁴⁸ För år 2022 prioriteras bland annat ökad likvärdighet. Nämndens mål, vilka utgår från kommunkoncernens fem huvudprocesser⁴⁹ följs upp i ett antal nyckeltal/indikatorer. Nyckeltalen visar både målets utveckling samt effektivitet.⁵⁰

På varje skolenhet bedrivs ett kvalitetsarbete under rektors ledning. På både enhets- och verksamhetsnivå skrivs kvalitetsrapport. På huvudmannanivå görs detta i delårs- och årsrapport. Rapporterna diskuteras i resultatdialoger, dels mellan rektor och verksamhetschef, dels mellan verksamhetschef/förvaltningschef och huvudmannen. Resultatdialogerna med huvudmannen genomförs i februari och september. Huvudmannen bedömer att enheternas utveckling av det systematiska kvalitetsarbetet visar på ”betydande nivåskillnader”, vilket kan innebära att nivåskillnaderna mellan skolenheterna ytterligare vidgas.⁵¹

I intervju med nämndens presidium påtalar ordföranden att nämnden ser problem med likvärdigheten i kommunens grundskolor, men att nämnden genomför ett omfattande arbete både vad gäller problembild och lösningar. Nämndens båda vice ordförande delar denna bild. Viktiga åtgärder har vidtagits på organisationsnivå, men arbetet fortsätter. Vid decembernämnden 2021 redovisades *Uppdrag: handlingsplan för att bryta skolsegregationer i Växjö*.⁵² I dokumentet identifierades åtgärder att vidta, vilket

⁴⁸ Växjö kommun, *Internbudget 2022, utbildningsnämnden*: sid. 11

⁴⁹ Växjö kommun, *Årsrapport 2020, utbildningsnämnden*: sid. 15

⁵⁰ Växjö kommun, *Årsrapport 2020, utbildningsnämnden*: sid. 16

⁵¹ Växjö kommun, *Kvalitetsuppföljning Grundskola 2020/2021*: sid. 13

⁵² Utbildningsnämnden 2021-12-15 § 168

2022-04-08

nämnden beslutade om i internbudget 2022.⁵³ Enligt presidium och skolchef planeras under våren 2022 en workshop om dessa åtgärder med utbildningsnämnden och ett urval av rektorer och forskare från universitetet.

Från och med 1 januari 2022 har utbildningsförvaltningen en ny organisationsstruktur. Av nämndens internbudget för 2022 framgår att "organisationsförändringen är ett led i att skapa bättre förutsättningar för ökad måluppfyllelse, ökad likvärdighet och höjd kvalitet". Förändringen innebär bland annat att förskolans och grundskolans geografiska områdesindelning ersätts av en verksamhetsorganisation med en verksamhetschef för förskolan och en annan för grundskolan. Då grundskolan är mer omfattande biträds verksamhetschef grundskola av två biträdande verksamhetschefer. Även elevhälsans organisation utgår nu ifrån en central organisation.

I utbildningsnämndens *Årsrapport 2020* redovisas och analyseras nämndens resultat ur en rad perspektiv: ekonomiskt, personellt och verksamhetsmässigt. I denna granskning fokuserar vi på nämndens uppföljning av verksamheten ur likvärdighetsperspektiv. Vi ser att frågan om likvärdighet berörs.

Av *Kvalitetsuppföljning Grundskola 2020/2021* framgår att elevsammansättningen vid skolenheterna skiljer sig betydligt åt.⁵⁴ Det gäller både andel elever med utländsk bakgrund och andel elever vars vårdnadshavare har eftergymnasial utbildning. Att det är så framgår av vår redovisade statistik under punkt 4. Huvudmannen konstaterar också att andelen legitimerade och behöriga lärare är lägre vid de mindre skolenheterna och vid skolenheter i socioekonomiskt utsatta områden. I intervju med nämndens presidium framgår att denna bild kvarstår vintern 2021/2022.

I *Internbudget 2022* ger nämnden verksamheten i uppdrag att inte bara "genomföra och implementera de åtgärder som har tagits fram i 'Åtgärdsplan för att bryta skolsegregationen'" utan ytterligare en rad åtgärder, varav vissa är mer av utredande än åtgärdande karaktär, med syfte att göra skolan mer likvärdig. Det handlar bland annat om⁵⁵:

- "Förstärk möjligheten att erbjuda de barn som är störst behov, extra timmar i förskolan."
- "Utvärdera det aktiva skolvalet, inklusive skolskjuts och se över eventuella förändringar för att förstärka det aktiva skolvalet."
- "Förstärk elevhälsan för att öka förutsättningarna för likvärdiga och kvalitativa insatser inom bland annat psykisk hälsa."
- "Se över organiseringen kring svenska som andraspråk i syfte att öka elevernas måluppfyllelse i ämnet."

4.5.2 Kommentarer och bedömning

Vi bedömer att utbildningsnämnden bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete i enlighet med skollagens skrivning om kontinuerlig planering, uppföljning och utveckling av utbildningen. Vi ser att huvudmannen kontinuerligt följer upp verksamheten och att utbildningens likvärdighet följs upp ur flera perspektiv. Insatser för att säkra

⁵³ Utbildningsnämnden 2021-12-15 § 149

⁵⁴ Växjö kommun, *Kvalitetsuppföljning Grundskola 2020/2021*: sid. 4

⁵⁵ Växjö kommun, *Internbudget 2022, utbildningsnämnden*: sid. 15

2022-04-08

likvärdigheten har vidtagits till exempel genom centrala enheter för arbete med elevhälsa, modersmål och studiehandledning. Både av kommunens eget kvalitetsarbete och vår granskning framgår att brister i likvärdighet kvarstår och att fokus även framledes måste ligga på att stärka likvärdigheten, vilket huvudmannen bör göra genom riktade och kraftfulla insatser som stöd till rektorer utifrån en tydlig och specifik problembild.

4.6 Sammanfattande bedömning och rekommendationer

Vi bedömer att grundskolenheterna inte fullt ut har förutsättningar att erbjuda likvärdig utbildning. Ställningstagandet grundar sig på att tillgången till legitimerad och behörig lärarpersonal varierar betydligt mellan skolenheterna, att svenska som andraspråk inte bedrivs likvärdigt vid kommunens skolor och att alla elever i behov av särskilt stöd inte får det och att orsaken bedöms vara respektive skolenhets förutsättningar.

Vi bedömer dock att huvudmannen under de senaste åren har haft ett tydligt fokus på uppdraget att erbjuda en likvärdig utbildning för kommunens grundskoleelever. Utmaningar inom en rad områden, från resursfördelningssystem till undervisning i svenska som andraspråk har analyserats eller håller på att analyseras. Om resurstilldelningen generellt inte motsvarar skolenheternas behov kan emellertid en justering av resursfördelningsmodellen inte lösa problemet. Åtgärder för att stärka förutsättningar för likvärdig skola har också vidtagits bland annat genom organisationsförändringar på huvudmannanivå. Att elevhälsan och insatser för nyanlända och elever med annat modersmål än svenska organiseras centralt samt att särskilt stöd för elever med extraordinära stödbehov möts med centrala insatser, till exempel central särskild undervisningsgrupp, bedömer vi stärker likvärdig utbildning.

Vi bedömer att utbildningsnämnden bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete i enlighet med skollagens skrivning om kontinuerlig planering, uppföljning och utveckling av utbildningen och där likvärdigheten mellan skolenheterna finns med som ett tydligt tema.

Vi bedömer att utbildningsnämnden genom riktade och kraftfulla insatser bör vidta åtgärder för att tillförsäkra eleverna i kommunens grundskolor en likvärdig utbildning. (1 kap. 9 § SkoL) Vi rekommenderar därför utbildningsnämnden att

- följa upp orsakerna till att andelen elever som läser modersmål är lägre i Växjö kommun än riket och vidta åtgärder om brister identifieras. (10 kap. 7 § SkoL)
- säkerställa att alla elever vid samtliga kommunala skolenheter få det särskilda stöd som eleven behöver. (3 kap. 7 § 3 st. och 10 § SkoL) Det är angeläget att omfattningen på platser i särskild undervisningsgrupp motsvarar behoven.
- följa upp undervisning i svenska som andraspråk och vidta åtgärder vid brister i kvalitet och likvärdighet. (5 kap. 14 § Skolförordningen 2011:185)
- verka för att tillgången på legitimerad och behörig personal är hög och likvärdig vid kommunens samtliga skolenheter. (2 kap 13 § 1 st. SkoL)

Växjö kommun
Granskning av likvärdig skola

2022-04-08

KPMG

Joakim Nertyk
Certifierad kommunal revisor
specialist

Fredrik Ottosson
Certifierad kommunal revisor
kundansvarig

Detta dokument har upprättats enbart för i dokumentet angiven uppdragsgivare och är baserat på det särskilda uppdrag som är avtalat mellan KPMG AB och uppdragsgivaren. KPMG AB tar inte ansvar för om andra än uppdragsgivaren använder dokumentet och informationen i dokumentet. Informationen i dokumentet kan bara garanteras vara aktuell vid tidpunkten för publicerandet av detta dokument.
Huruvida detta dokument ska anses vara allmän handling hos mottagaren regleras i offentlighets- och sekretesslagen samt i tryckfrihetsförordningen.